

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP.....	2
2.1 Motivering van de locatiekeuze	3
3. AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING	4
3.1 Het ontbreken van een toetsbaar (indicatief) plan	4
3.2 Omgaan met onzekerheden	5
3.3 Waterbeheer	5
3.4 Assimilatiebelichting	8

1. INLEIDING

De Altonstichting/ Stivas Noord-Holland heeft het voornemen tot de aanleg van een nieuw glastuinbouwgebied Alton 3, aansluitend op de bestaande Alton 1 en 2 gebieden, in het noordelijk deel van de gemeente Heerhugowaard tussen de kern De Noord en Frik. Het nieuwe glastuinbouwgebied, inclusief bufferzones, krijgt een omvang van ca. 100 ha bruto (netto ca. 63 ha) dan wel circa 150 ha bruto. Daarvoor wil de gemeente Heerhugowaard als bevoegd gezag het bestemmingsplan Buitengebied herzien.

Bij brief van 15 september 1999¹ heeft het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Heerhugowaard de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is samen met het (voor)ontwerpbestemmingsplan Buitengebied op 15 september 1999 ter inzage gelegd².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wet milieubeheer (Wm) toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁴, zoals vastgesteld op 22 juni 1999;
- op eventuele onjuistheden⁵;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁶.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit in casu over de glastuinbouw. Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een essentiële tekortkoming die een aanvulling verdient.

Op 27 oktober 1999 heeft een bespreking plaatsgevonden over het MER waarin de Commissie kenbaar heeft gemaakt dat in het MER essentiële informatie voor de besluitvorming ontbrak. Na dit overleg is door de initiatiefnemer besloten het MER aan te vullen. Bij brief van 30 november 1999 (zie bijlage 1a) heeft bevoegd gezag de Commissie gevraagd het toetsingsadvies aan te houden tot na aanvulling van het MER. Deze Aanvulling, genoemd

---

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁵ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁶ Wm, artikel 7.10.

'Aanvullende informatie op het Milieueffectrapport inrichting glastuinbouw Alton 3, van 17 januari 2000 is samen met het ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard van januari 2000 ter inzage gelegd. Van deze ter inzage legging is in de Staatscourant nr. 32 van 15 februari 2000 kennis gegeven (zie bijlage 2a). Inspraak op de Aanvulling en op het ontwerp-bestemmingsplan was mogelijk gedurende 4 weken na 16 februari 2000.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁷, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen op het MER en de Aanvulling daarop, op het voorontwerp-bestemmingsplan van juli 1999 en op het ontwerp-bestemmingsplan van januari 2000.

Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

De Commissie is van oordeel dat het MER en de Aanvulling daarop te samen met het ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied, gegeven de vastgestelde richtlijnen als formeel toetsingskader, de **essentiële informatie bevatten** voor het volwaardig meewegen van het milieubelang in de besluitvorming onder vaststelling dat de Commissie de hieronder geherformuleerde conclusie over de locatievergelijking onderdeel acht van deze essentiële informatie.

In de Aanvulling⁸ worden in globale zin de overeenkomsten en verschillen tussen twee locaties, namelijk die uit het streekplan en Alton 3, beschreven. Bij de conclusie van deze vergelijking wordt echter geen aandacht besteed aan milieuaspecten. Volgens de Commissie moet de conclusie op basis van deze globale vergelijking zijn, dat de gekozen locatie voor Alton 3 grotere negatieve effecten heeft op de leefbaarheid in De Noord omdat meer mensen dicht bij de locatie wonen en (visuele) hinder ondervinden, de locatie minder gunstig is voor de afwikkeling van het verkeer en minder gunstig kan zijn voor hinder van assimilatiebelichting. Daar staan in de onderlinge locatievergelijking geen positieve milieugevolgen voor Alton 3 tegenover. Met deze expliciet geherformuleerde conclusie acht de Commissie de informatie voldoende voor de besluitvorming.

In de Aanvulling wordt informatie verschaft over de vier onderwerpen waarvan de Commissie constateerde dat het MER essentieel tekort schoot. In de navolgende paragrafen geeft de Commissie over de aangereikte, aanvullende informatie haar oordeel en geeft aanbevelingen voor de besluitvorming.

---

⁷ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

⁸ Zie Aanvulling pag. 13 en 14.

2.1 Motivering van de locatiekeuze

In de vastgestelde richtlijnen, conform het advies van de Commissie, is gevraagd om een motivering van de locatiekeuze en de rol van de milieuarargumenten daarin. Bij het opstellen van het advies voor de richtlijnen heeft de Commissie het standpunt uit de startnotitie overgenomen dat de keuze van de locatie berust op een reeds genomen besluit. Om die reden zijn de richtlijnen afgestemd op de inrichting. De vraag naar de motivering is dan bedoeld voor het begrijpen van de voorafgaande besluitvorming.

De locatie waarvoor nu een inrichtingsMER is gemaakt is niet gelijk aan de locatie uit het streekplan. Dit gegeven versterkt de noodzaak van een gedegen motivering. De afwijking betreft:

- het opschuiven van de locatie naar de noordoostkant van de kern De Noord;
- het verkleinen van 150 naar 100 hectare bruto met een optie van latere vergroting naar 150 hectare;
- de ruimtelijke mogelijkheden voor het inrichten van een bufferzone zijn beperkter dan bij de streekplanlocatie.

Door deze verschillen in de ligging van de locatie is het voor de besluitvorming met volwaardig meewegen van milieuaspecten van belang om expliciet antwoord te krijgen op de vraag of er verschillen zijn in de effecten op het milieu. Daarom is de Commissie thans van oordeel dat zij de locatiekeuze volwaardig in haar advies voor richtlijnen aan de orde had moeten stellen. De Commissie sluit namelijk niet uit dat hierdoor een beter inzicht in de verschillen tussen de locaties gegeven had kunnen worden en dat die aanpak tot een beter haalbaar plan in het noordelijk buitengebied van de gemeente Heerhugowaard en met minder nadelige gevolgen voor het milieu had geleid.

De Commissie heeft in haar concept-toetsingsadvies van oktober 1999 bij het bevoegd gezag aangedrongen om die vergelijking op hoofdlijnen te maken omdat het haar, ook uit de inspraak en advisering, duidelijk werd dat de vraag hierover in de richtlijnen expliciet gesteld had moeten worden.

In de Aanvulling is een vergelijking op hoofdlijnen gemaakt tussen de locatie van Alton 3 en die van het streekplan. Dit is geen locatie-afweging in formele zin zoals in een m.e.r. voor de locatiekeuze gebeurt. De betekenis van de vergelijking is tweeledig. Als negatieve verschillen blijken te bestaan, kan worden nagegaan of deze op te heffen zijn met inrichtingsmaatregelen. Als deze verschillen niet op te heffen zijn, is dat relevante informatie die expliciet van belang is voor de besluitvorming.

In de Aanvulling worden voor de locatie Alton 3 voor de negatieve effecten oplossingen aangedragen en in het ontwerp-bestemmingsplan worden daartoe randvoorwaarden gesteld. De realisatiekansen van die oplossingen blijft echter onzeker vanwege de ongewisheid over het uitbreiden tot 150 hectare en over het al dan niet verwerven van voldoende gronden voor de bufferzone. Met een locatie van 100 ha bruto worden de ruimtelijke, technische en financiële mogelijkheden namelijk verkleind voor het treffen van milieumaatregelen.

In de Aanvulling worden op pagina 13 en 14 de overeenkomsten en verschillen tussen de twee locaties beschreven. De conclusie op pagina 14 gaat echter

niet verder dan de constatering dat Alton 3 qua capaciteit bijdraagt aan de landelijke en regionale behoefte aan ruimte voor glastuinbouw. De Commissie stelt op grond van de beschrijving van overeenkomsten en verschillen vast, dat de gekozen locatie voor Alton 3 grotere negatieve effecten heeft op de leefbaarheid in De Noord omdat meer mensen dicht bij de locatie wonen en (visuele) hinder ondervinden, de locatie minder gunstig is voor de afwikkeling van het verkeer en minder gunstig kan zijn voor hinder van assimilatiebelichting. Daar staan geen positieve milieugevolgen tegenover. Met de op deze wijze expliciet geherformuleerde conclusie uit de Aanvulling acht de Commissie de informatie voldoende voor de besluitvorming.

3. AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING

3.1 Het ontbreken van een toetsbaar (indicatief) plan

In het MER is geen indicatief inrichtingsplan opgenomen. Met een plan wordt hier bedoeld een geheel van plattegrond, doorsnedes en bijbehorende toelichting waarmee het voornemen beoordeelbaar wordt gemaakt. Door het ontbreken van zo'n plan in of bij het MER kunnen de te verwachten effecten onvoldoende getoetst worden. Ook het voorontwerp-bestemmingsplan (kaart en toelichting) voorziet niet in die lacune, omdat daarin expliciete voorwaarden voor ruimtelijke inrichting of voor vestiging ontbreken.

Met de Aanvulling op het MER wordt een toetsbaar plan gepresenteerd in de vorm van een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) en een basisalternatief, dit voor zowel een kassengebied van 100 als van 150 ha bruto omvang.

Volgens de Aanvulling en het ontwerp-bestemmingsplan (zie toelichting pag. 44 en artikel 2.24 pag. 32) is het MMA uitgangspunt voor de inrichting van het Alton 3 gebied.

Volgens de Aanvulling (pag. 27) en het ontwerp-bestemmingsplan is nu ook een expliciet uitgangspunt dat de inrichting van de bufferzone binnen de exploitatie van Alton 3 valt.

De voor het milieu relevante aspecten, zoals het dwarsprofiel van de verlegde Oostertocht en van wegen en de invulling van de bufferzone naar De Noord, zijn nu wel concreet en toetsbaar ingevuld. Ook essentiële planologische informatie, zoals gehanteerde afstandszones tot bijvoorbeeld woningen en de overgang naar de provinciale ecologische verbindingzone bij de Langereis worden nu geconcretiseerd. Voor de bufferzones zijn afstandseisen opgenomen in de voorschriften van het ontwerp-bestemmingsplan (pag. 33, 34). Ten noorden van de Harlingerstraat/ De Noord zal volgens het ontwerpbestemmingsplan in het basisalternatief minimaal 20 meter tussen de kassen en woonbebouwing liggen.

Duidelijk wordt gemaakt welke van de planelementen in elk geval gerealiseerd worden: het basis-alternatief. De realisatie van een aantal planelementen van het MMA wordt mede afhankelijk gesteld van een aantal onzekerheden in de ontwikkelingen, zoals vrijwillige grondverkoop.

3.2 Omgaan met onzekerheden

Van een aantal onderdelen van het plan, die invloed hebben op het milieu, wordt in het MER gesteld, dat het wel of niet tot stand komen afhankelijk is van factoren die de initiatiefnemer niet in de hand heeft (zie o.a. pagina 60 van het hoofdrapport MER). Het MER biedt geen duidelijkheid over de oorzaken van deze onzekerheden en de inspanningen van de initiatiefnemer voor het laten doorgaan van bepaalde onderdelen. Ook wordt niet aangegeven wat de gevolgen zullen zijn als een of meer onderdelen (deels) niet doorgaan.

De Aanvulling geeft in de vorm van een duidelijk MMA weer hoe de voorgenoemde activiteit er uit zal zien als de ambities van de initiatiefnemer gerealiseerd worden. Voor het geval deze ambities in de praktijk niet in hun geheel realiseerbaar zijn, wordt met het basisalternatief het minimum aangegeven dat de initiatiefnemer in elk geval wel verwacht te realiseren. Op deze wijze wordt het inrichtingsplan voldoende toetsbaar.

Over de middelen en garanties om het MMA te realiseren wordt in § 3.4 van de Aanvulling gesteld: "De omstandigheden waarbij wordt teruggevallen op het basisalternatief hebben met name betrekking op de grondverwerving, overleg met waterschap, nutsbedrijven en medewerking van de bewoners van het plangebied."

- | De Commissie beveelt aan een beheersorganisatie in te stellen met duidelijke bevoegdheden en taken en tevens een plan van aanpak vast te stellen gericht op realisatie van het MMA, zoals door de initiatiefnemer wordt beoogd.

In het basisalternatief wordt de Oostertocht minder breed dan in het MMA. Ook de oevers zullen dan anders worden ingericht. Dit heeft consequenties voor de waterberging (zie § 3.3).

Het basisalternatief bevat veel minder oppervlaktewater dan het MMA. Als dit het gevolg is van het niet kunnen verwerven van de relevante kavels dan hoeft dit niet noodzakelijk te leiden tot het afzien van water in de tussen gelegen kavels.

- | De Commissie adviseert om de afmeting en vormgeving van de Oostertocht ook voor de terugvaloptie te dimensioneren op de verlangde waterberging en ook gedeeltelijke invulling met water toe te passen op (verworven) tussenliggende kavels in de bufferzone.

3.3 Waterbeheer

Het MER geeft onvoldoende informatie over de kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van het waterbeheer: het watersysteem en de gietwaterketen. De invulling van de individuele dan wel collectieve gietwaterketen in het watersysteem is nog onvoldoende uitgewerkt. Hierdoor valt niet te beoordelen hoe het watersysteem en de waterketen in het MMA respectievelijk het voorkeursalternatief worden opgenomen. Voor een aantal aspecten wordt er in het MER geconcludeerd dat nader overleg dan wel nader onderzoek nodig is. Dit heeft tot gevolg dat de milieugevolgen op een aantal punten niet beoordeeld kunnen worden. Daar waar mogelijk negatieve gevolgen te verwachten zijn, worden geen mitigerende of compenserende maatregelen genoemd.

Voor het gietwater wordt in het MER niet duidelijk gemaakt hoe zal worden voorzien in voldoende gietwater van gewenste kwaliteit. Behalve regenwater worden grondwater (plus omgekeerde osmose) en door PWN te leveren water als mogelijke bronnen genoemd. De laatste mogelijkheid is niet uitgewerkt. Bij grondwater en omgekeerde osmose is niet aangegeven wat er met het te lozen brijn gebeurt. Het is ook niet duidelijk waarom er slechts bij clustering in een grotere waterbassinbehoefte dan de gegeven 2000 m³/ha kan worden voorzien.

Voor de openwaterberging zijn de gehanteerde cijfers en berekeningen in het MER onderling niet consistent, onduidelijk en conflicteren met de berekeningen van het waterschap. Enerzijds wordt vermeld dat het percentage thans 3,5 % bedraagt, terwijl uit bijlage 5 geconcludeerd kan worden dat thans de open waterberging 7,85% (11/140 ha) bedraagt. Het gehanteerde percentage met in de noemer het oppervlakte glas is niet conform de gebruikelijke definitie, waar het gehele gebied (ook niet glas) in de noemer wordt meegenomen. Het is verder niet reëel als worst case benadering te veronderstellen dat bij een maatgevende 1/10 jaars bui in de zomer alle bassins gevuld zijn en tegelijkertijd aan te nemen dat zonder glastuinbouw voor zo'n bui de bodem nog niet verzadigd is en nog waterberging heeft.

De gevolgen van de verspreiding door verwaaiing van gewasbeschermingsmiddelen, door uit de kassen vrijkomende emissies naar de atmosfeer en de resulterende blootstelling van mensen en van neerslag op het oppervlaktewater worden in het MER niet of nauwelijks beschreven. Het is bekend dat dit een van de grote problemen is bij bestaande glastuinbouwgebieden, met name bij sierteelt en bij gebruik van middelen met een lage no-effect concentratie (middelen met een hoge werkzaamheid per kg stof). De consequenties daarvan voor zonering en afstanden ten opzichte van woningen en de functievervulling van kwetsbare oppervlaktewateren dienen alsnog te worden bepaald. Ook de gevolgen van de lozingen van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen via drains bij vollegrondsteelt op de kwaliteit van het oppervlaktewater zijn onvoldoende expliciet gemaakt.

Volgens het ontwerp-bestemmingsplan zal bij het uitvoeren van het plan er overeenstemming dienen te zijn met het waterschap Groot-Geestmerambacht over het benodigd wateroppervlak om extra peilstijgingen te voorkomen en over de mogelijkheid om de (collectieve) waterbassins mee te rekenen bij de bepaling van de bergingscapaciteit. Deze overeenstemming blijkt nog niet bereikt⁹.

Bij de berekeningen in bijlage 1 van de Aanvulling wordt niet steeds van dezelfde, feitelijke gemaalcapaciteit uitgegaan en ontbreekt het meenemen van de neerslag op het niet verharde oppervlak. Ook is nog geen rekening gehouden met de drooglegging die ruimte geeft voordat van 'natte voeten' sprake is. De drooglegging verschilt bij het MMA (twee peilvakken) van die bij het basisalternatief (een peilvak).

In het MMA wordt ca. 25 ha oppervlaktewater voorzien. Volgens berekeningen door de Commissie geeft dat een waterberging van ca. 12,8 % die in samenhang moet worden gezien met de gedachte drooglegging van 90 cm. In het

---

⁹ Zie reactie nr. 31 (bijlage 4).

MMA zou dus een peilstijging van ca. 80 cm kunnen optreden voordat natte voeten mogelijk worden. De Commissie kan de conclusie in de Aanvulling (pag. 27) onderschrijven, dat met het MMA (bij 150 ha) zal kunnen worden voldaan aan de eisen van het Waterplan, ook voor wat betreft de voorwaarde dat de capaciteit van de waterberging in het gebied dan groot genoeg zal zijn om een peilstijging te voorkomen van meer dan 20 cm bij een maatgevende bui die (gemiddeld) 1 keer per 10 jaar voorkomt.

In het basisalternatief wordt ca. 10 ha oppervlaktewater voorzien.

Bij een maatgevende bui geeft dat volgens de Aanvulling een maximale peilstijging van circa 40 cm. Volgens berekeningen van de Commissie geeft dat een waterberging van 5,2 % die in samenhang moet worden gezien met een drooglegging van 110 cm. Voor een peilstijging van 20 cm zou volgens berekeningen van de Commissie ca. 22 ha water nodig zijn.

De Aanvulling maakt nog niet expliciet welke eisen redelijkerwijs gesteld zouden moeten worden aan de maximale peilstijging en de bergingscapaciteit in het plangebied. Vooral onduidelijk blijft of ook met een geringer aantal ha wateroppervlak dan volgens het MMA nog aan redelijke bergingseisen kan worden voldaan en welk wateroppervlakte in de bufferzone vooral bedoeld is voor de inrichting van een buffer tussen woonbebouwing en kassen.

| De Commissie beveelt aan de juistheid van de waterbalansberekeningen te verifiëren en vervolgens met het Waterschap tot overeenstemming te komen over redelijkerwijs te stellen eisen aan de waterberging. In het kader van de besluitvorming zouden dan concrete eisen moeten worden vastgelegd voor de waterbergingcapaciteit en minimaal wateroppervlak.

Ten aanzien van de te verwachten waterkwaliteit in de bufferzone heeft de Commissie geen opmerkingen. Het voorgestelde systeem van twee gescheiden peilvakken, een voor de bufferzone en een voor de kassenkavelsloten en de Oostertocht, bevat echter risico's voor het onder alle (weers) omstandigheden functioneren. Tenminste zullen beweegbare stuwen tussen de twee peilvakken nodig zijn en mogelijk ook het toelaten van systeemvreemd water in droge jaren.

Het is nog niet geheel duidelijk of de kwaliteitsdoelstellingen voor 2000 en 2010 uit het Convenant Glastuinbouw en milieu en de AMvB Glastuinbouw voor nutriënten (meststoffen) en gewasbeschermingsmiddelen worden bereikt¹⁰. In de Aanvulling (pag. 33) wordt een minimale afstandseis van 25m voor toepassing van gewasbeschermingsmiddelen gemeld, geënt op de gevolgen voor de mens. Waterorganismen zijn veelal (veel) gevoeliger terwijl er diverse sloten op minder dan 25 m van de kassen zijn geprojecteerd. De gevolgen van lozingen via drains bij vollegrondsteelt zullen volgens de Commissie vooral afhangen van het wel of niet toepassen van een dubbel drainagesysteem¹¹.

| De Commissie beveelt aan het systeem met twee gescheiden peilvakken zodanig nader uit te werken dat het ook zal functioneren onder bijzondere omstandigheden, de kwaliteitsaspecten in nader overleg met het kwaliteitswaterschap te regelen en door monitoring te volgen.

---

¹⁰ Zie reacties nr. 7 en 30 (bijlage 4).

¹¹ Zie reacties nr. 20 en 36 (bijlage 4).

3.4 Assimilatiebelichting

Volgens het MMA zal in vrijwillige samenwerking met de betreffende tuinders worden gestreefd naar een gunstige situering van belichtende bedrijven en naar verdergaande bovenafscherming.

- | De Commissie beveelt aan aan te geven hoe deze onderdelen van het MMA in de praktijk kunnen worden verwezenlijkt en de beheersorganisatie hiermee expliciet te belasten.